

SAMRÅDET FOR OPHAVSRET

Lautrupsgade 9 – 2100 København Ø

E-mail: info@samraadetforophavsret.dk – www.samraadetforophavsret.dk

Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Alene fremsendt pr. mail til medi@kulturstyrelsen.dk med emnefelt
"Høring om forandringer af rammevilkår og udviklingstendenser inden for medieområdet "

3. juni 2015

Hørings svar til Public Service-udvalget vedr. forandringer af rammevilkår og udviklingstendenser inden for medieområdet

Samrådet for Ophavsret takker for høringskrivelsen af 8. april 2015 fra Public Service-udvalget om forandringer af rammevilkår og udviklingstendenser inden for medieområdet.

Samrådet for Ophavsret er et uformelt samarbejde mellem alle danske organisationer, der repræsenterer ophavsmænd og udøvende kunstnere. Yderligere information om Samrådet for Ophavsret, herunder medlemskaren, kan findes på www.samraadetforophavsret.dk.

Hørings svaret fra Samrådet for Ophavsret fokuserer på de juridiske og især ophavsretlige aspekter af høringen. Vi henviser derudover også til at flere af de organisationer, der er medlemmer af Samrådet for Ophavsret, har afgivet selvstændigt hørings svar.

Hovedkonklusioner til høringen

Samrådet for Ophavsret peger på følgende otte hovedkonklusioner til høringen:

1. Den ophavsretlige beskyttelse skal være effektiv og balanceret og danne rammen for fleksible aftaleløsninger om adgang til kunst, viden og underholdning.
2. Kulturel mangfoldighed er et vigtigt samfundsmål. Vi bør sikre rammerne for skabelse af kreativt indhold, herunder en retssikkerhed, der bidrager til den kulturelle mangfoldighed.
3. Skabelse af ny dansk kunst har stor betydning for udvikling af Danmark som kulturnation.
4. De kreative og kulturelle erhverv betyder meget for økonomisk vækst og beskæftigelse. En undersøgelse fra 2014 viser, at de kreative erhverv i EU omsætter for over 500 mia. euro og har ca. 7,1 mio. job, hvilket svarer til 3,3 pct. af EU's arbejdsstyrke.

Samrådets Forretningsudvalg

Sekretariatschef **Anna-Katrine Olsen**
tlf. 22 92 14 61 – ako@skuespillerforbundet.dk
Leder af DJ Ophavsret **Lone Amtrup**
tlf. 3342 8000 – la@journalistforbundet.dk
Sekretariatschef **Sandra Anne Piras**
tlf. 3333 0888 – sandra@filmdir.dk

Juridisk og international chef **Jakob Hüttel**
tlf. 3330 6300 – jhl@koda.dk
Chefjurist **Morten Madsen**
tlf. 3524 0240 – mm@dmf.dk
Chefjurist **Christina Bergholdt Knudsen**
tlf. 33 45 40 30 – cbk@dramatiker.dk

5. Det er det samme billede i Danmark som i EU. Danske kunstneres rettighedsindtægter bare fra kollektiv forvaltning af deres rettigheder udgør årligt mange hundrede millioner kroner. Disse midler indgår i den kulturelle fødekæde med nyt kreativt indhold af høj kvalitet som resultat.
6. Kollektiv forvaltning er på mange områder en effektiv måde at sikre forbrugerne adgang til beskyttet indhold og samtidig vederlag til kunstnerne.
7. Beskyttelse af kreativt indhold er en væsentlig kilde til kunstneres indtægter og en afgørende faktor for skabelsen af nyt kreativt indhold. Ophavsret er en fundamental ret ifølge Nice-chartret og den europæiske menneskerettighedskonvention.
8. En forringelse af vilkårene for dansk indholdsproduktion til fordel for en styrkelse af vilkårene for internetdistributører som Google vil være en konkurrence- og markedsfordel for USA.

Baggrund

Samrådets organisationer er på mange måder tæt forbundne med de danske Public service medieinstitutioner i Danmark – navnlig DR og TV2, idet disse i stor stil understøtter skabelsen af ophavsretlige værker via deres støtte til film, tv-drama og musik. Af denne årsag er reguleringen af public service institutionerne og disses krav, behov og muligheder af afgørende betydning for de ophavsmænd, som skaber værkerne.

Det er i visse kredse blevet moderne at mene, at ophavsmandens rettigheder begrænser udnyttelsen af værker og mindsker mangfoldigheden. Vores erfaring er, at det modsatte er tilfældet!

De stærke ophavsretlige beskyttelsesregler i Danmark er med til at sikre et mangfoldigt kulturudbud, en fri demokratisk debat og et uafhængigt nyhedsudbud, idet monopollignende forhold er langt sværere at skabe, når den enkelte ophavsmand har rettighederne til sit eget værk i behold. Vores danske historier kan styres i en naturlig overensstemmelse med vores samfundsudvikling, når skaberen af værket har ret til at bestemme, hvordan værket udnyttes og distribueres.

Af konkurrencemæssige og samfundsudviklingsmæssige årsager bør det undgås at en enkelt instans skal beslutte hvordan og hvornår vi må opleve et værk. Er der for megen eller for lidt nøgenhed, bliver der bandet osv. Stærke ophavsrettigheder er medvirkende til at modvirke ensretning.

Samrådet for Ophavsret vil nedenfor fokusere på følgende områder:

- De danske ophavsretlige regler
- Aftalelicensløsningen
- Konkurrencevilkår
- Den teknologiske udvikling.

De danske ophavsretlige regler

Målet med ophavsretten er at sikre dem, der skaber kreativt indhold, rimelige indtægter for brug af deres indhold, samtidig med at ideelle interesser i værkerne bliver tilgodeset. Ønsket om rimelige indtægter kan ikke ske uden hensyntagen til samfundsinteresser; hvis ophavsretten ikke er i balance med samfundets interesser og befolkningens ønsker, vil det i sig selv have en negativ virkning på muligheden for at få så høje ophavsretsvederlag som muligt.

Det er af afgørende betydning for samfundets økonomiske og kulturelle udvikling, at der sikres en fortsat betalingsstrøm til de kreative erhverv. Videns- og informationssamfundet står og falder med indhold til de digitale netværk og produkter. Indholdsproducenterne kan kun forventes at levere kvalitetsindhold, hvis der sikres en effektiv beskyttelse af deres rettigheder og dermed udsigt til økonomisk fortjeneste.

Aftalelicensløsningen

Den formentlig vigtigste faktor i udviklingen de seneste 25 år på ophavsretsområdet herhjemme må siges at være samarbejdsmodellen. Dette har og har haft stor betydning for public service-medievirksomheder. Samarbejdsmodellen er bl.a. udkrystalliseret i Copydan, Koda og Gramex. Modellen er gennem årene blevet udviklet i tæt samarbejde med staten, navnlig i form af Kulturministeriet, der har som mål at få ophavsretten til at fungere i praksis. Lovgivningsnøglen hedder aftalelicens.

Samarbejdsmodellen er et dansk-nordisk særkende, men den er måske ved at brede sig til andre lande. Der er ikke tvivl om, at det på lang sigt forbedrer mulighederne for at opretholde aftalelicensmodellen inden for EU, hvis der er flere lande, der samarbejder og fx benytter aftalelicensen.

Den danske aftalemodel og aftalelicensen bygger på en delikat balance. Hvis lovgiver eller public service-medievirksomheder fjerner centrale elementer i modellen, kan balancen tippe til skade for mulighederne for fortsat at lave fleksible aftaleløsninger, som mange i udlandet i dag er misundelige på Danmark over. Ophavsretten er ikke til hinder for digitalisering og den digitale økonomi, tværtimod. Aftaler og licensering sikrer, at nye tjenester kan få let adgang til kreativt indhold, samtidig med at rettighedshaverne får en betaling.

Et væsentligt element i denne model er, at public service-medievirksomheder kun bør erhverve og betale for første udnyttelsesvindue i Danmark. Det er hverken nødvendigt eller hensigtsmæssigt med en bredere eller dybere rettighedserhvervelse

Aftalen mellem rettighedshaverne og DR om Bonanza fra 2007 er et godt eksempel på dette. Dette var en klareringsaftale, der var den første af sin art i verden og stadig tjener som et internationalt foregangsprojekt, indgået mellem DR og samtlige rettighedshaverorganisationer samlet i Copydan Arkiv. Herved fik DR adgang til at bruge flere hundrede tusind timers radio og ca. 100.000 timers tv-programmer og tv-film fra programarkivet på DR's hjemmeside og som klip i gamle programmer uden at skulle indhente individuel tilladelse fra de mange bidragydere (i det omfang, DR ikke allerede havde erhvervet rettighederne). Her i 2015 er der netop indgået en ny Arkiv aftale mellem DR og rettighedshaverne, som udvider udnyttelsesområdet yderligere.

Konkurrencevilkår

Praksis om public service-medievirksomheders erhvervelse af rettigheder til beskyttet indhold bør være præget af principper om fair trade, dvs. fair vilkår i forhold til kunstnerne. Ikke mindst offentligt finansierede virksomheder bør stå vagt om sådanne principper. En af måderne at sikre princippet gennemførelse i praksis er, at vilkår for brug af kunstnernes bidrag aftales i overenskomster med kunstnernes organisationer.

I forlængelse af dette er der endvidere grund til at ophæve en særlig regel i e-handelsdirektivet (og den danske e-handelslov), nemlig ansvarsundtagelserne for visse medier på internettet ("safe harbour"). Den går ud på, at såkaldte hosting service providers på internettet som udgangspunkt ikke er ansvarlige for brug af ophavsretsbeskyttet materiale på deres internettjenester, blot de fjerner det, når de får besked om, at konkret materiale krænker andres rettigheder. Denne regel bruger medier og tjenester som Google (Youtube) og Facebook til at undgå at tage ansvar for licensering og rettighedsbetaling for brug af det meget omfattende kreative indhold på deres tjenester – selv om ansvarsundtagelsen blev indført mange år, før man kendte til disse sociale medier, men derimod var møntet på noget helt andet, nemlig webhoteller. Vi synes, at det er urimeligt, at man kan skabe milliardomsætninger på at stille digitale tjenester til rådighed uden at have det ophavsretlige ansvar for dem. Vi mener, at der bør være et level playing field, hvilket indebærer en hel eller delvis ophævelse af safe harbour-ansvarsundtagelse, som ensidigt tilgodeser fx YouTube på bekostning af andre medievirksomheder og dermed også undergraver public service-medievirksomhederne.

Dette safe harbour-spørgsmål er et eksempel på, hvordan public service-medievirksomheder fungerer i samspil med andre aktører, bl.a. kommercielle medier og rettighedshaverne. Nøgleordet i dette samspil er fair og lige vilkår.

I den forbindelse skal man være opmærksom på en tendens, der presser kunstnerne individuelt: Vederlag fra kollektive forvaltningsorganisationer er i stigende grad kilde til væsentlige indtægter for rettighedshavere, men samtidig bliver der flere og flere om at dele vederlagene fra de kollektive forvaltningsorganisationer. I endnu højere grad end tidligere stykkes kunstneres indtægter sammen fra mange forskellige kilder.

En væsentlig markedstendens er den, at de, der i dag tjener pengene på kreativt indhold, hovedsagelig er dem, der lukrerer på andres indhold. De, der producerer indhold (herunder kunstnerne og medierne) har sværere ved at skabe omsætning og tjene penge. Det er i samfundets interesse at korrigere denne tendens til fordel for indholdsleverandørerne, herunder ophavsmænd og udøvende kunstnere.

Ikke mindst i en sådan situation, som vi har i dag, hvor det er vanskeligt at tjene penge på nyt kreativt indhold, skal man være varsom med at indføre mekanismer som salgs- og licenseringspligt og forbud mod licensopdelinger og geoblokering på nettet, da det kan afstedkomme uheldige og uforudsete konsekvenser; fx kan et sådant forbud betyde, at nationale public service-medievirksomheder vil have svært ved at erhverve licenser til at distribuere indhold på nettet, når de ikke længere kan afgrænse brugen til deres naturlige virkeområde, men skal klarere og betale for hele Europa. Dette kan betyde, at markedet i stigende grad bliver overtaget af multinationale koncerner, der i forvejen agerer internationalt. Vi risikerer at komme til at miste et mangfoldigt hjemmemarked.

Public service-medievirksomheder bør ikke pålægges at skulle klarere rettigheder til brug i andre lande end der, hvor skatteyderne finansierer den offentlige institution.

Den teknologiske udvikling

Som skabere af ophavsretligt beskyttede værker omfavner vi den buldrende teknologiske udvikling, for med dens væsen, opstår realistiske muligheder for at distribuere vores værker til et langt større verdensomspændende publikum.

Danske ophavsmænd og udøvende kunstnere er således ikke – som vi til tider beskyldes for – teknologiforskrækkede, men vi reagerer mod lovløshed og pirateri. Vores værker skabes på basis af et tilegnet håndværk, som vi skal ernære os ved gennem et helt professionelt arbejdsliv, og det vanskeliggøres af bagvedliggende (manglende og direkte skadelige) reguleringer. Ikke ved den teknologiske udvikling i sig selv.

Såfremt lovgiver skaber rammerne for en sund og levedygtig udnyttelse af vores værker, skal markedet nok sørge for, at der sker en fortsat udvikling og produktion af danske kvalitetsværker, som fx film, bøger og musik.

Som en konsekvens af den tidligere nævnte danske samarbejdsmodel, har brugerne af beskyttet materiale således fået bedre og mere fleksible muligheder for at bruge værkerne. Ophavsretten har ikke til formål at forhindre adgang til kreativt indhold. Tværtimod er det blevet rettighedsorganisationernes mål at sikre, at public service-medievirksomheder og andre brugere så let og smidigt som muligt kan få adgang til det ophavsretsbeskyttede materiale. Fx har kunstnere og producenter via Copydan-aftaler om brug af digitalt kulturarvsmateriale givet DR, biblioteker m.v. en bedre adgang til at bruge dette materiale, end de kunne have opnået via regler herom i lovgivningen. Omdrejningspunktet i modellen er, at vi har en udbygget ophavsretlig infrastruktur med velfungerende og repræsentative kollektive organisationer og en udpræget vilje til samarbejde.

Sammenfatning

De stærke ophavsretlige beskyttelsesregler i Danmark er med til at sikre et mangfoldigt kulturudbud, en fri demokratisk debat og et uafhængigt nyhedsudbud, idet monopollignende forhold er langt svære at skabe, når den enkelte ophavsmand og udøvende kunstner har rettighederne til sit eget værk i behold.

Relationen mellem public service-medieinstitutionerne og ophavsretten går overordnet ud på, at public service-medieinstitutionerne sikres muligheder for at levere kunst, viden og underholdning til borgerne, og at dette sker via aftaler med indholdsleverandører – såsom ophavsmænd og udøvende kunstnere – på vilkår, der tilgodeser såvel samfundets interesser i forsyningsikkerhed og høj kvalitet som kunstnernes interesse i en rimelig betaling for rettighederne. Fair rettighedsvilkår fører til, at samfundets såvel som kunstnernes interesser tilgodeses.

Samrådet for Ophavsret stiller gerne op til en yderligere uddybning af ovennævnte i et foretræde for Public service-udvalget.

Med venlig hilsen

Samrådet for Ophavsret